

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
NINH THUẬN

(Đề chính thức)

KỶ THI TUYỂN SINH LỚP 10 THPT CHUYÊN
NĂM HỌC 2021-2022

Khóa ngày: 05 / 6 / 2021

Môn thi chuyên: **Ngữ văn**

Thời gian làm bài: 120 phút

(Không kể thời gian phát đề)

Đề:

(Đề thi này gồm 01 trang)

I. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN (2,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

BÀI HỌC ĐẦU CHO CON

"Quê hương là gì hở mẹ
Mà cô giáo dạy phải yêu
Quê hương là gì hở mẹ
Ai đi xa cũng nhớ nhiều

Quê hương là chim khế ngọt
Cho con trèo hái mỗi ngày
Quê hương là đường đi học
Con về rợp bướm vàng bay

Quê hương là con diều biếc
Tuổi thơ con thả trên đồng
Quê hương là con đò nhỏ
Êm đềm khua nước ven sông

Quê hương là cầu tre nhỏ
Mẹ về nón lá nghiêng che
Là hương hoa đồng cỏ nội
Bay trong giấc ngủ đêm hè

Quê hương là vàng hoa bí
Là hồng tím giậu mồng tơi
Là đò đôi bờ dâm bụi
Màu hoa sen trắng tinh khôi

Quê hương mỗi người chỉ một
Như là chỉ một mẹ thôi
Quê hương nếu ai không nhớ..."

(Đỗ Trung Quân, Nguồn: thivien.net)

Trả lời các câu hỏi:

Câu 1 (0,5 điểm):

Nêu chủ đề bài thơ.

Câu 2 (1,5 điểm):

Trình bày cảm nhận của em về vẻ đẹp hình ảnh thơ trong thi phẩm đã nêu.

II. LÀM VĂN (8,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm):

Viết đoạn văn khoảng 200 chữ bàn về trách nhiệm của con người đối với quê hương.

Câu 2 (6,0 điểm):

Nhà văn của tác phẩm "Để mèn phiêu lưu ký" (Tô Hoài) quan niệm: "Mỗi trang văn đều soi bóng thời đại mà nó ra đời".

Em suy nghĩ như thế nào về ý kiến trên? Hãy làm rõ điều ấy qua một số tác phẩm/đoạn trích sau đây trong chương trình Ngữ văn lớp 9: Đồng chí (Chính Hữu), Bài thơ về tiểu đội xe không kính (Phạm Tiến Duật), Những ngôi sao xa xôi (Lê Minh Khuê).

---Hết---

Đáp án đề thi Văn vào lớp 10 trường Chuyên của tỉnh Ninh Thuận năm 2021

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1:

Cách giải:

Chủ đề của bài thơ: Bài thơ nói về tầm quan trọng của quê hương trong cuộc đời mỗi con người.

Câu 2:

Cách giải:

Học sinh trình bày theo cảm nhận của mình. Có lý giải.

Gợi ý:

- Hình ảnh thơ gần gũi, giàu chất gợi hình gợi tả. Những hình ảnh xuất hiện trong tác phẩm đều là những hình ảnh rất đời thường khi nói đến làng quê và vẻ đẹp của làng quê.

- Hình ảnh đậm chất thơ.

=> Tất cả gợi nên một bức tranh làng quê đẹp, thân thương. Gợi lên trong lòng mỗi con người một cảm xúc khó tả, vừa yêu thương, vừa thuộc -> Khơi gợi lòng yêu quê hương trong mỗi con người.

II. LÀM VĂN

Câu 1:

Cách giải:

1. Mở đoạn

- Giới thiệu vấn đề nghị luận: Trách nhiệm của con người đối với hương đất nước

2. Thân đoạn

a. Giải thích

- Trách nhiệm: Trách nhiệm là việc mà mỗi người phải làm và phải có ý thức với những việc làm đó.

- Quê hương, đất nước: Là nơi gắn bó mật thiết với mỗi con người từ khi sinh ra và lớn lên. Đó là nơi có gia đình người thân.

=> Quê hương có một vị trí quan trọng trong lòng mỗi người. Mỗi người dân Việt Nam đều có tình cảm thiêng liêng gắn bó với quê hương xứ sở của mình. Bất kì ai cũng có trách nhiệm trong việc bảo vệ quê hương, đất nước mình.

b. Chứng minh:

- Biểu hiện của trách nhiệm với quê hương, Tổ quốc của thế hệ đi trước.

+ Thế hệ đi trước – thế hệ của thời đại anh hùng ca, thời đại của những chiến công oanh liệt. Họ đã hi sinh thân mình để bảo vệ Tổ quốc. Hi sinh hạnh phúc cá nhân để làm tròn trách nhiệm với Tổ quốc.

+ Thế hệ đi trước không chỉ thực hiện tốt trách nhiệm của mình đối với đất nước mà còn lưu giữ và truyền lại cho con cháu, những thế hệ đi sau gánh vác trách nhiệm, nối tiếp truyền thống cha anh.

- Biểu hiện của trách nhiệm với quê hương, Tổ quốc của con người hiện nay.

+ Thời đại hiện nay là thời đại công nghệ, thời đại của rất nhiều xu thế mới trong đó có xu thế toàn cầu hóa. Để đất nước không bị tụt lùi so với thế giới, trách nhiệm đặt ra cho mỗi con người là phải không ngừng học hỏi, tiếp thu những tinh hoa văn hóa cùng với đó là sự sáng tạo góp phần xây dựng đất nước ngày càng phát triển.

+ Ngày nay tuy chúng ta đã trải qua thời kì bom đạn chiến tranh nhưng mỗi người dân vẫn cần nêu cao cảnh giác, kiên định, đoàn kết bảo vệ Tổ quốc.

(Học sinh tự lấy dẫn chứng cụ thể để chứng minh)

c. Bàn luận

- Ngày nay, ngoài những con người ý thức được trách nhiệm với đất nước, với Tổ quốc còn có những người vì lợi ích trước mắt mà có những ý kiến sai lệch ảnh hưởng đến quyền lợi nước nhà -> Cần phải lên án, phê phán mạnh mẽ.

- Nhưng không thể phủ nhận những hình ảnh đẹp thể hiện trách nhiệm đối với Tổ quốc.

3. Kết đoạn

Khái quát lại vấn đề nghị luận: Trách nhiệm của con người đối với Tổ quốc.

Câu 2:

Cách giải:

1. Mở bài:

- Giới thiệu nhận định.
- Giới thiệu tác phẩm, tác giả.

2. Thân bài:**a. Giải thích:**

- Mỗi trang văn đều soi bóng thời đại mà nó ra đời. Nghĩa là trên mỗi trang viết, người đọc phải thấy được dấu ấn, hình ảnh của thời đại mà nhà văn đang sống. Nói cách khác, văn học phải phản ánh hiện thực cuộc sống.

b. Chứng minh:

* Bài thơ *Đồng chí* – Tác phẩm thể hiện hình ảnh người lính trong những năm đầu của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược.

- Bài thơ “*Đồng chí*” của Chính Hữu thể hiện người lính nông dân thời kỳ đầu cuộc kháng chiến chống Pháp với vẻ đẹp giản dị, mộc mạc mà vô cùng cao quý.

Những người lính xuất thân từ nông dân, ở những miền quê nghèo khó “nước mặn đồng chua”, “đất cày lên sỏi đá”. Họ “chưa quen cung ngựa, đầu tới trường nhung”.

Họ đến với cuộc kháng chiến với tinh thần yêu nước thật giản dị: nghe theo tiếng gọi cứu nước mà tự nguyện

lên đường. Phía sau họ là bao cảnh ngộ: xa nhà, xa quê hương, phó mặc nhà cửa, ruộng vườn cho vợ con để sống cuộc đời người lính.

Trải qua những ngày gian lao kháng chiến đã ngời lên phẩm chất anh hùng ở những người nông dân mặc áo lính hiền hậu ấy. Hình ảnh họ lam lũ với “áo rách vai”, “quần có vài mảnh vá”, với “chân không giày”. Đói, rét, gian khổ khắc nghiệt đã khiến người lính phải chịu đựng những cơn sốt rét: “miệng cười buốt giá”, “sốt run người”, “vàng trán ướt mồ hôi”.

- Họ có một đời sống tình cảm đẹp đẽ, sâu sắc:

Lòng yêu quê hương và gia đình thể hiện qua nỗi nhớ “Giếng nước gốc đa nhớ người ra lính”, niềm thương “gian nhà không”, qua ý thức về cảnh ngộ “quê hương anh nước mặn đồng chua” và “làng tôi nghèo đất cày lên sỏi đá”.

Từ hiện thực cuộc sống gian lao thiếu thốn, họ vun đắp được tình đồng chí keo sơn, gắn bó với lòng yêu thương giữa những con người cùng cảnh ngộ, cùng chung lí tưởng, chung mục đích và ước mơ. Gian lao thử thách khiến tình đồng chí, đồng đội thêm keo sơn, sâu sắc. Ngược lại, tình đồng chí ấy lại giúp người lính có sức mạnh để vượt qua gian lao thử thách.

=> Hình ảnh người lính Cụ Hồ trong những ngày kháng chiến chống Pháp được Chính Hữu khắc họa trong tình đồng chí cao đẹp, tình cảm mới của thời đại cách mạng.

=> Họ được khắc họa và ngợi ca bằng cảm hứng hiện thực, bằng những chất thơ trong đời thường, được nâng lên thành những hình ảnh biểu tượng nên vừa chân thực, mộc mạc, vừa gợi cảm lung linh.

* Tác phẩm: “Bài thơ về tiểu đội xe không kính” – Tác phẩm thể hiện hình ảnh người lính lạc quan trong những năm tháng kháng chiến chống Mỹ

- Nếu như những người lính trong thời kì kháng chiến chống Pháp xuất thân từ những người nông dân nghèo khổ, quê hương họ là những nơi “nước mặn đồng chua”, “đất cày lên sỏi đá” thì những chiến sĩ lái xe Trường

Sơn lại là những thanh niên có học vấn, có tri thức, đã được sống trong thời bình, được giác ngộ lí tưởng cách mạng cao cả, họ ra đi trong niềm vui phơi phới của sức trẻ hồn nhiên, yêu đời, yêu đất nước.

Hình ảnh người lính lái xe – hình ảnh thế hệ trẻ Việt Nam những năm chống Mỹ phơi phới, dũng cảm, yêu thương được khắc họa qua hình ảnh những chiếc xe không có kính và một giọng điệu thơ ngang tàn, trẻ trung, gần gũi.

Những chiếc xe không có kính là hình ảnh để triển khai tứ thơ về tuổi trẻ thời chống Mỹ anh hùng. Đây là một thành công đặc sắc của Phạm Tiến Duật. Qua hình ảnh chiếc xe bị bom giặc tàn phá, nhà thơ làm hiện lên một hiện thực chiến trường ác liệt, dữ dội. Nhưng cũng “chính sự ác liệt ấy lại làm cái tứ, làm nền để nhà thơ ghi lại những khám phá của mình về những người lính, về tinh thần dũng cảm, hiên ngang, lòng yêu đời và sức mạnh tinh thần cao đẹp của lí tưởng sống cháy bỏng trong họ”.

Phân tích các dẫn chứng: tư thế thật bình tĩnh, tự tin “Ung dung buồng lái ta ngồi”, rất hiên ngang, hào sảng

“Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng”. Một cái nhìn cuộc đời chiến đấu thật lãng mạn, bay bổng, trẻ trung: “Thấy sao trời và đột ngột cánh chim”.

Và độc đáo hơn nữa là tinh thần hóa rủi thành may, biến những thách thức thành gia vị hấp dẫn cho cuộc đời, khiến cho lòng yêu đời được nhận ra và miêu tả thật độc đáo: các câu thơ “ừ thì có bụi”, “ừ thì ướt áo” và thái độ coi nhẹ thiếu thốn gian nguy “gió vào xoa mắt đắng”. Họ đã lấy cái bất biến của lòng dũng cảm, thái độ hiên ngang để thắng cái vạn biến của chiến trường gian khổ và ác liệt.

Sâu sắc hơn, nhà thơ bằng ống kính điện ảnh ghi lại được những khoảnh khắc “bắt tay nhau qua cửa kính vỡ rồi”, “nhìn nhau mặt lấm cười ha ha”. Đó là khoảnh khắc người ta trao nhau và nhà thơ nhận ra sức mạnh của tình đồng đội, của sự sẻ chia giữa những con người cùng trong thử thách. Nó rất giống với ý của câu thơ “Thương nhau tay nắm lấy bàn tay” của Chính Hữu, nhưng hồn nhiên hơn, trẻ trung hơn.

Hai câu kết bài thơ làm sáng ngời tứ thơ “Xe vẫn chạy...” về tuổi trẻ Việt Nam thời chống Mỹ: Họ mang trong mình sức mạnh của tình yêu với miền Nam, với lí tưởng độc lập tự do và thống nhất đất nước.

* Những ngôi sao xa xôi – Thời đại của tầng lớp thanh niên xung phong sẵn sàng hi sinh để bảo vệ Tổ quốc.

- Hình ảnh những cô gái yêu nước, kiên cường, giàu trách nhiệm.
- Tuổi thanh xuân tươi đẹp của mình họ cống hiến nơi chiến trận.
- Công việc phá bom, lắp hố bom rất hiểm nguy, họ phải đối mặt với cái chết bất kể lúc nào nhưng vẫn đương đầu không sợ hãi.
- Vẻ đẹp trong tâm hồn: những cô gái yêu đời, hồn nhiên, lấp lánh những yêu thương của tình đồng chí, đồng đội họ dành cho nhau
- + Phương Định là một cô gái mơ mộng, thích làm đẹp, cô có một tâm hồn nhạy cảm và luôn quan tâm đến mọi người, cô còn thích hát, mê hát, thích tận hưởng những cơn mưa bất chợt và dễ xúc động khi nhớ về quê nhà.
- Thao lại là một người chị cả điềm tĩnh, chín chắn và cũng đầy dũng cảm, táo bạo.
- Nho - một cô em út đáng yêu, nhẹ nhàng, sở thích của Nho là thêu thùa, thích được quan tâm và nũng nịu. Trái lại với nét trẻ con ấy, Nho có bản lĩnh đầy rắn rỏi khi xông pha chiến trận.

=> Những cô gái trẻ Hà Nội: bất khuất, kiên trung, chẳng ngại gian khổ, khó khăn, khát khao chiến thắng mọi kẻ thù xâm lược.

c. Bàn luận

- Văn học chính là đời sống, là tấm gương phản ánh đời sống, phản ánh tinh thần thời đại
- Không chỉ đóng vai trò phản ánh đời sống mà còn có tác dụng lưu giữ cho những thế hệ sau có thể hiểu được, cảm nhận được về một thời đại đã qua. Từ đó, khơi gợi tinh thần lòng kiên định bảo vệ Tổ quốc ngày nay.

3. Kết bài:

- Khẳng định lại nhận định.
- Khái quát vẻ đẹp thời đại của ba tác phẩm nêu trên